

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Ларченко Ольга Миколаївна

**Науковий керівник доцент, кандидат економічних наук Шубіна Світлана
Валентинівна**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ**

Облік та аналіз дебіторської заборгованості є одним із найбільш складних та пріоритетних питань, що зумовлено актуальною для України проблемою не платежів, так як недоотримання коштів підприємства, з одного боку, за рахунок збільшення величини заборгованості покупців та замовників, а з іншого – за рахунок потреби погашення зобов'язань перед бюджетом за нарахованими податками чи виплати заробітної плати працівникам, тоді як безпосередній розрахунок з дебіторами ще не відбувся.

Дебіторська заборгованість має значний вплив фінансовий стан підприємства, є нормальним явищем у діяльності підприємства до того моменту, коли вона контролюється та своєчасно погашається. Особливо проблемним є питання щодо суперечностей між бухгалтерським та податковим обліком у формуванні резерву сумнівних боргів, обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Постановка правильно організованого обліку та аналізу дебіторської заборгованості на підприємствах перш за все повинна сприяти недопущенню прострочення термінів платежу і доведення заборгованості до стану безнадійної.

В сучасних умовах розвитку господарювання можна визначити такі найважливіші проблеми обліку дебіторської заборгованості:

1. Проблема організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та її місце в обліковій політиці.
2. Проблема реальної оцінки дебіторської заборгованості.
3. Проблема формування та обліку резерву сумнівних боргів.
4. Проблема відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку.
5. Проблема проведення аналізу розрахунків з покупцями та замовниками при наявних методиках[1].

Проаналізувавши проблеми організації обліку дебіторської заборгованості, її реальної оцінки, формування резерву сумнівних боргів, а також проблему відображення операцій з дебіторською заборгованістю на бухгалтерських рахунках, можна запропонувати такі рекомендації щодо вдосконалення обліку дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками:

1. Приділяти більшу увагу організації обліку дебіторської заборгованості та доповнити облікову політику елементами, що дасть змогу вчасно виявляти

проблемні моменти та вжити заходи щодо відновлення платоспроможності покупців та замовників.

2. Оцінювати дебіторську заборгованість виходячи із критерію поділу її на монетарну та немонетарну: першу оцінювати у момент визнання за справедливою вартістю, а на звітну дату – за найменшою з двох оцінок: чистою реалізаційною вартістю або справедливою; другу оцінювати залежно від обміну на подібні (історична або переоцінена вартість) і неподібні активи (справедлива вартість). Дані зміни дадуть змогу більш достовірно та правдиво відображати інформацію про дебіторську заборгованість в обліку та звітності з урахуванням вимог сучасного ринкового середовища [1].

3. Формувати резерв сумнівних боргів в розрізі кожного з боржників, за термінами непогашеннями дебіторської заборгованості та залежно від розмірів підприємства та обсягів діяльності. Це дасть змогу отримувати найбільш точну інформацію про суми дебіторської заборгованості, яка визнана сумнівною, про суми списаної дебіторської заборгованості в межах та понад резерву сумнівних боргів, про суми заборгованості, що раніше була визнана безнадійною [2].

4. Змінити назву наявних субрахунків поточної та довгострокової дебіторської заборгованості на монетарну і немонетарну. Для відображення довгострокової дебіторської заборгованості запропоновано ознаки, за якими необхідно будувати синтетичний та аналітичний облік.

Відповідно до концепції управління вартістю підприємства оцінка дебіторської заборгованості буде мати наступний вигляд (рис. 1) [2].



Рис. 1. Оцінка монетарної та немонетарної дебіторської заборгованості
покупців та замовників

5.Проводити оцінку стану дебіторської заборгованості в системі управління підприємством, враховуючи такі складові: зовнішній та внутрішній аналіз; виявлення можливостей, ризиків та загроз; облік ресурсів та встановлення обмежень у часі щодо досягнення поставлених цілей; визначення середнього розміру фінансових активів, які перебувають у формі дебіторської заборгованості, їх питомої ваги в загальній сумі оборотності активів підприємства; поділ та оцінку дебіторської заборгованості за окремими її видами та строками погашення. Це надасть можливість задовольняти інформаційні потреби облікового персоналу в розрізі її структурних елементів, а також змогу окреслити суми заборгованості, що вилучені із господарського обороту різними дебіторами для цілей управління й контролю.

Важливою умовою покращення обліку є введення комп'ютерної форми обліку. Використання комп'ютерних технологій вносить значні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому з допоміжного засобу обчислювальна техніка перетворюється на визначальний фактор організації обліку. Застосування комп'ютерів та нового програмного забезпечення дало б змогу автоматизувати робоче місце бухгалтера і підняти на якісно новий рівень процес реєстрації господарських операцій. Бухгалтер працював би на комп'ютері в діалоговому (інтерактивному) режимі, використовуючи зворотній зв'язок у процесі обробки даних і отримання відповідних вихідних документів.

Отже, на сучасному етапі економічного розвитку вітчизняні підприємства недостатньо ефективно управляють дебіторською заборгованістю, яка займає вагомому частку в оборотних активах, і це спричиняє кризу взаємонеplateжів. Урахування та вирішення усіх зазначених вище проблем дасть змогу раціонально організовувати облік та аналіз розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. Адже від правильної політики підприємства щодо ведення дебіторської заборгованості залежить його доля в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Подоляннюк Р.В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Р.В. Подоляннюк // Управління розвитком. – 2012. – № 4. – С. 114-116
2. Скоробогатова В.В. Підходи до оцінки монетарної та немонетарної дебіторської заборгованості / В.В Скоробогатова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 2(23). – С. 337-342